

דוח פעילות יועצת הנשיא לקידום נשים במדע במכון ויצמן למדע לשנת תשע"ח

פרופ' דניאלה גולדפרב

את פעילות היועצת בנושא אני מחלקת באופן כללי לפי הקבוצות הבאות:

- א. עידוד יציאה להשתלמות בתר-דוקטוריאליה בחו"ל
- ב. העצמה ועידוד סטודנטיות (תואר שני ושלישי)
- ג. הגברת מודעות לנושא שוויון מגדרי בקמפוס
- ד. חיזוק הקשר בין מדעניות המכון

אנו בנינו ומתחזקות אתר אינטרנט המוקדש לנושא של קידום נשים במדע עם מידע על הפעילויות בנושא: [Women In Science website](#)

בהמשך אפרט את הפעילויות בכל אחת מהקטגוריות, אנו מתכוונות להמשיך בפעילויות אלו ולחזקן וכמו כן לשדרג את אתר האינטרנט.

א. עידוד יציאה להשתלמות בתר-דוקטוריאליה בחו"ל

מכון ויצמן יזום ומפעיל את התוכנית הלאומית לפרסי מחקר בתר-דוקטוריאליה לקידום נשים במדע. התוכנית החלה בשנת 2007 ומחלקת כל שנה 10 פרסים בסכום של עד 20,000 דולרים אמריקאים בשנה למשך שנתיים. הפרס מהווה תוספת למלגת ההשתלמות בתר-דוקטוריאליה בחו"ל ומיועד לדוקטורנטיות ישראליות מצטיינות מכל אוניברסיטאות המחקר בארץ בתחומי מדעי החיים, פיזיקה, כימיה, מתמטיקה ומדעי המחשב. עד כה ניתנו 126 פרסים ואחוז ניכר מהזכות שסיימו את השתלמותן נקלטו כחברות סגל. ועדה הכוללת חברי סגל בכירים (נשים וגברים) ממוסדות שונים בארץ המייצגים את התחומים הנ"ל בוחרות את הזכות ע"פ מצוינות מדעית.

היועצת היא מנהלת התוכנית ויו"ר הועדה. אנחנו שומרים על קשר עם הזכות ועוקבים אחרי הצלחותיהם במטרה לעודד בקמפוס גיוס אקטיבי של מדעניות צעירות ומצטיינות. השנה במסגרת אירועי מועצת המנהלים של מכון ויצמן חגגנו עשור לתוכנית במושב מיוחד שאליו הוזמנו כל בוגרות המלגה.

זה השנה שלישיית המכון נותן מלגה המאפשרת לנשים השתלמות בתר – דוקטוריאליה משלובת במכון ויצמן ובמעבדה נוספת בחו"ל לתקופה ממושכת של 2-5 שנים לשהות המעבדה בחו"ל לתקופות קצרות לשם מחקר ובכך לרכוש את החשיפה והניסיון בעבודה בחו"ל הכה חיוניים להתפתחות מדעית. התקווה היא שהתנסות זו תעזור להן בהתמודדות עתידית על משרה אקדמית בארץ. גובה המלגה הינו 10,000 דולר אמריקאים לשנה למשך שנתיים. זאת כמובן בתוספת למלגת הקיום הרגילה שמקבל כל בתר-דוקטורנט במכון ויצמן. עד כה היו לנו שלוש זכות ובחודש הבא תתקבלנה הבקשות ל 2019. התוכנית מנוהלת ע"י מדרשת פיינברג יחד עם היועצת.

על מנת לעודד את הבוגרות המצטיינות לצאת לחו"ל ולהוריד את מפלס החרדה מנסיעה עם המשפחה אל "הלא נודע" קימנו גם השנה מפגשים עם מדעניות, חברות סגל צעירות שרק חזרו מההשתלמות שלהן בחו"ל. חלק מהמפגשים כוללים את בני הזוג של המדעניות ושל הסטודנטיות.

נוכחנו לדעת שהעדר מידע מסודר בנושא ההשלמות הבתר-דוקטוראלית הוא גורם מעכב ומרתיע לפיכך כללנו באתר האינטרנט מידע מסודר בנושא ההשתלמות הבתר דוקטוראלית ושאלות ותשובות בהיבטים המשפחתיים של נסיעה מסוג זה.

ניתנה גם תמיכה כספית חלקית לסטודנטיות הנוסעות לבחור מקום השתלמות בתר-דוקטוראלית בחו"ל.

ב. העצמה ועידוד סטודנטיות (תואר שני ושלישי)

אחת התופעות המאפיינות את מיעוט הנשים בסגל האקדמי הבכיר הוא תופעת ה"צינור הדולף", דהיינו ניתן לזהות סטודנטיות מצטיינות בתואר ראשון, שני ובדוקטורט אשר "זולגות" החוצה מהמערכת מכל מיני סיבות שלא כאן המקום לפרטן. על מנת לצמצם את הזליגה התחלנו בתוכנית להעצמת הסטודנטיות עוד בשלבי הדוקטורט הראשונים.

הפעילות האינטנסיבית בתחום זה הינה סדנא בת יומיים המתקיימת אחת לשנה, החל משנת 2014. הסדנא ייעודית לדוקטורנטיות ומטרתה פיתוח יכולות הדרושות למנהיגות מדעית. הסדנא נקראת: "נשים צעירות מנהיגות במדע" ומנוהלת ע"י חברה אירופאית בשם HfP – consulting, הסדנא הותאמה לקהל היעד של הדוקטורנטיות בפעם הראשונה לפי דרישתנו. הסדנא נערכת במקום מבודד מחוץ למכון ויצמן, מספר המשתתפות מוגבל ל-16. הבסיס להשתתפות בסדנא הוא מצוינות מדעית והתגובות שאנו מקבלים מהמשתתפות מעולות. הסדנא השנה תתקיים בסוף חודש אוקטובר 2018.

השנה התקיים גם פיילוט של סדנא מסוג זה למסטרנטיות, זאת על מנת לתת להן כלים ועידוד להמשיך לדוקטורט ולעשות את הדוקטורט בצורה טובה יותר. גילינו כי כבר בתקופת המאסטר ישנן חששות של עתיד מקצועי ומדעי. התגובות היו חיוביות מאוד אך ראינו שעלינו לעדכן את התכנים להתאימם יותר לגיל המשתתפות.

במכון פועלים מספר פורומים של דוקטורנטיות. היועצת תומכת בפעילות הפורומים הכוללת מרצים חיצוניים ופנימיים בנושאים מגוונים שמטרתם להעצים, ליצור קבוצת תמיכה ו networking, להבהיר ולחזק את הכלים הדרושים באופן כללי לבניית קריירה ומנהיגות ולהתמודדויות שונות שהן תלויות מגדר.

בנוסף, פועלת תוכנית "מנטורינג", שבה כל סטודנטית או פוסט-דוקטורנטית המעוניינת בכך יכולה לבחור "מנטור" שהיא אחת ממדעניות המכון, אצלה תוכל למצוא אוזן קשבת ולקבל ייעוץ בנושאים שאינם מדעיים גרידא.

בסוף, המכון מעודד נסיעה של דוקטורנטיות ומדעניות צעירות לכנסים ולשיתופי פעולה בחו"ל, ובמידת הצורך תומך בהצטרפות ילדים בגיל הרך ומלווים, (בעיקר לאימהות חד הוריות) או ברכישת כרטיס טיסה יקר יותר בגלל שהיית זמן מוגבלת בחו"ל ובכך לאפשר לאימהות צעירות לנסוע ולקחת חלק בהוויה המדעית הבינלאומית. השנה, כמו בעבר מספר ניכר של סטודנטיות נהנה מתמיכה זו.

בשיתוף עם קרן אריאנה דה רוטשילד ניתנת מלגה ל-4 דוקטורנטיות על בסיס מצוינות מדעית וצורך כלכלי לפי דרישת הקרן.

ג. הגברת מודעות לנושא שיווין מגדרי בקמפוס

במכון מתקיימות הרצאות, הניתנות ע"י מומחים, המוקדשות לנושא מגדר, בהיבטיו ההיסטוריים והחברתיים וכן בנושא הטיה מגדרית עם דגש על הבהרת המושג והשפעתו על קידום וגיוס חברות סגל והצגת דרכי התמודדות עם הנושא, כיום עדיין אין תוכנית מוגדרת להטמעת הנושא בקרב הסגל המדעי ואנו נמקד הנושא ע"י העברת סדנאות בקבוצות ממוקדות קטנות ע"י מומחים בנושא.

אחד הגורמים המשפיעים על קידום נשים במדע הוא החשיפה למודלי חיקוי ובהקשר זה ישנן מספר פעילויות, הראשונה היא הענקת "Weizmann women and Science Prize" אחת לשנתיים. הפרס בסך 25,000 דולר אמריקאים מוענק אחת לשנתיים למדענית בין לאומית על השגיה המדעיים שהשירו חותם עמוק בתחום מחקרה. אירוע הענקת הפרס במכון הוא אירוע חשוב וחגיגי במסגרתו הזוכה מעבירה הרצאה כללית וכן מספר הרצאות ספציפיות יותר בתחום מחקרה. הביקור כולל מפגש עם סטודנטיות, מדעניות ומדענים. בשנה שעברה הפרס היה בתחום הפיזיקה והתחלק בין שתי נשים מצוינות בתחומן בשנה הבאה הוא יהיה התחום מדעי החיים, קול קורא כבר יצא. היועצת אחראית לכל הנושא, הקמת וועדת בחירה וארגון אירוע הפרס.

אירוע נוסף הוא יום האישה הבינלאומי בו אנו מזמינים אישה בולטת מתחום המדע, התעשייה או העשייה הציבורית לביקור הכולל הרצאה פתוחה לכלל הקמפוס, מפגש עם סטודנטיות ומדענים. השנה האורחת שלנו היתה אלונה ברקת.

ד. חיזור הקשר בין מדעניות המכון

עידוד וחיזוק הקשר בין המדעניות במחלקות השונות של המכון חשוב ביותר ובעיקר למדעניות הצעירות. פעם בשנה אני מארחת את כל מדעניות המכון (ראשי קבוצות מחקר, מדרגת חוקר בכיר) לארוחת ערב שבה אנו חוגגות את הצטרפותן של מדעניות חדשות, קידומים של מדעניות לדרגת פרופ' חבר ופרופ' מלא. האירוע תמיד מוצלח ונותן רוח גבית חזקה לכולן. כמו כן הנה, כמו בכל שנה אירחתי לצהריים את המדעניות החדשות, פגישת הכרות יותר אינטימית.